

Tymczasem zajmie nas jedna z najciekawszych konfrontacji perspektyw myślowych, stawiających problem nastawienia teoretycznego w humanistyce w zderzeniu klasyków podejścia systemowego i humanistycznego w komunikacji.

Bibliografia:

1. Humanistyczne wyzwania ekologii umysłu: Gregory Bateson w Polsce / pod redakcją M. Jaworska-Witkowska, L. Witkowski. Warszawa : Fundacja na Rzecz Myślenia im. Barbary Skargi, 2016. 636 s.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІНТРОДУКЦІЯ ТА АКЛІМАТИЗАЦІЯ РОСЛИН» ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Ганон С.В.

Полтава, Україна

Красовський В.В., Черняк Т.В.

Хорол, Україна

Підготовка доктора філософії в галузі біології за третім рівнем підготовки здобувачів освіти має свої особливості. Вона визначається освітньо-науковою програмою, яка містить дві складові частини: освітню та наукову. Наукова складова реалізується через виконання аспірантом індивідуальної науково-дослідної роботи і триває всі чотири роки його навчання. Її реалізація забезпечується виконанням індивідуального плану здобувача освіти, який деталізується за роками. Важливу роль у підготовці не тільки майбутнього науковця, а й майбутнього викладача вищого навчального закладу відіграє друга складова програми – освітня. У Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка вона виконується протягом перших двох років навчання і містить наступні блоки освітніх компонентів: загальної та професійної підготовки, педагогічну практику та блок вибіркових дисциплін. Останній відіграє важливу роль не тільки у загально-професійній підготовці майбутнього викладача вузу, а й найтісніше пов'язаний з практичною підготовкою молодого науковця. Адже каталог вибіркових дисциплін поновлюється щорічно і обирається аспірантами в кінці першого року навчання. Тому важливим є підбір таких вибіркових дисциплін, які б були дотичними до індивідуальних науково-дослідницьких тем здобувачів освіти. До таких вибіркових дисциплін належить дисципліна «Інтродукція та акліматизація рослин», яка вже декілька років входить до каталогу вибіркових дисциплін. Це пояснюється тим, що дана дисципліна тісно пов'язана з тематикою дисертаційних робіт аспірантів різних років навчання (Черняк Т.В., Орловського О.В., Єгоркіної С.О.), а їх напрямок дослідницьких робіт виконується згідно основного напрямку наукових досліджень Хорольського ботанічного саду – інтродукції субтропічних плодкових культур за відкритого ґрунту. Серед них *Asimina triloba* (L.) Dunal, *Cornus domestica* L., *Mespilus germanica* L., *Prunus dulcis* (Mill.) D.A.Webb, *Ziziphus jujuba* Mill., *Elaeagnus multiflora* Thunb., *Elaeagnus umbellata* Thunb., *Ficus carica* L., *Passiflora incarnata* L., *Punica granatum* L., *Feijoa sellowiana* O.Berg, *Pistacia vera* L., *Diospyros virginiana* L., *Camellia sinensis* (L.) Kuntze, *Actinidia chinensis*

Planch. та ін. (всього 27 видів). Важливо відмітити, що викладається ця дисципліна одним з авторів роботи, директором ботанічного саду, кандидатом біологічних наук, старшим науковим співробітником Красовським В.В., який на основі багаторічних досліджень набув значного практичного досвіду з інтродукції та акліматизації рослин. Курс «Інтродукція та акліматизація рослин» формує низку нових предметних понять, програмних компетентностей та результатів навчання, прищеплює практичні уміння та навички. Кожен здобувач освіти, маючи свій об'єкт дослідження в даній дисципліні має можливість не тільки поглибити методику власних досліджень, а й підвести під них теоретичне підґрунтя. Цьому сприяє лекційний матеріал, що ґрунтується на основі сучасних наукових публікаціях з інтродукції та акліматизації рослин [1–5] та всебічно розкриває як предметні поняття, так і методи та методичні прийоми, які використовуються в ході інтродукції та акліматизації субтропічних рослин на базі Хорольського ботанічного саду.

Методично-навчальний комплекс курсу «Інтродукція та акліматизація рослин» включає робочу навчальну програму дисципліни, силабус навчальної дисципліни, методичні вказівки щодо проведення практичних занять та самостійної роботи, блок запитань для модульної контрольної роботи та для складання заліку. Теоретичний курс включає в собі питання, які стосуються визначення понять «інтродукція», «акліматизація», «реінтродукція» «натуралізація» [6, с. 6–8], «методи інтродукції» [6, с. 13–21] та ін. Здобувачі освіти знайомляться з періодами розвитку інтродукції (на прикладі цікавих історичних фактів) [6, с. 8–11], проблемами інтродукції рослин, які практично завжди супроводжують вчених, ймовірними шляхами їх подолання. Основна увага приділяється розгляду методів та методичних прийомів, які використовуються в процесі інтродукції та характеристики стадій інтродукційного процесу. Кожний метод та методичний прийом розглядається детально, з врахуванням особливостей кліматичних умов Лісостепу України. Даний теоретичний матеріал фактично готує здобувачів освіти до польових досліджень, адже кожна культура, яка піддається інтродукції, має свої особливості та специфіку вирощування, по-різному веде себе в нових для неї ґрунтово-кліматичних умовах. Наприклад, *Z. jujuba*, *P. dulcis*, *D. virginiana*, *M. germanica* в умовах Хорольського ботанічного саду вирощуються як звичайні садові культури, а *F. carica*, *P. granatum* – як укриті культури. Причому важливо також знати певні тонкощі при вирощуванні кожного виду, іноді навіть сорту, підібрати матеріал для укриття, вчасно зняти укриття, оберігати від зворотніх весняних заморозків та ін. Такі практичні особливості процесу інтродукції і висвітлюються в даному курсі. Адже колектив науковців Хорольського ботанічного саду вже має значний досвід щодо вирощування інтродуктів, культивування та впровадження їх на присадибні земельні ділянки в Лісостепу України. Наукові надбання фахівців фактично є основою для залучення до процесу інтродукції та акліматизації все нових і нових культур, що розширює асортимент харчових та лікарських рослин.

Важлива роль відводиться також вивченню стадій інтродукційного процесу, адже цей матеріал забезпечує здобувачів освіти фактичними

знаннями щодо проведення процесу інтродукції культури від початкових етапів до отримання результату, формує практичні вміння та навички, відповідні предметні компетентності.

Значна увага в курсі приділена також вивченню процесу акліматизації субтропічних рослин та критеріям визначення її успішності, адже успіх інтродукції прямо залежатиме від пристосованості тієї чи іншої культури до умов Лісостепу України, зокрема Лівобережного Лісостепу, де умови відкритого ґрунту є суворішими, ніж на правобережжі.

Таким чином, курс «Інтродукція та акліматизація рослин» відіграє важливу роль як в теоретичній, так і практичній підготовці майбутнього доктора філософії, забезпечує формування загальнопрофесійних та предметних компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Клименко С. В. Интродукция и селекция нетрадиционных плодовых растений в Украине. *Труды Никитского ботанического сада*. 2008. Т. 130. С. 83–95.
2. Кохно М. А., Кузнецов С. І. Методичні рекомендації щодо добору дерев та кущів для інтродукції в Україні. Київ : Фітосоціоцентр, 2005. 48 с.
3. Рахметов Д. Б. Внесок українських вчених у розвиток екологічних засад інтродукції рослин та збагачення фіторізноманіття. *Євроінтеграція екологічної політики України* : матеріали четвертої Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 25 жовт. 2022 р. Одеса, 2022. С. 380–389.
4. Рахметов Д. Б. Екологічні засади інтродукції рослин та збагачення фіторізноманіття культурфітоценозів в Україні. *Євроінтеграція екологічної політики України* : матеріали третьої Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 20 жовт. 2021 р. Одеса, 2021. С. 167–174.
5. Роговський С. В. Основні завдання та методи дослідження етапів інтродукції рослин. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.12. С. 72–87.
6. Яцик Р. М., Гайда Ю. І., Гудима В. М. Основи інтродукції та адаптації деревно-кущових видів рослин. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. 175 с.

РЕФОРМА НУШ: ІННОВАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЛЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ

*Дяченко-Богун М.М.
Полтава, Україна*

Сучасний ринок праці диктує свої умови. Природнича освітня галузь є однією з дев'яти галузей, що визначені Державним стандартом базової середньої освіти. Сьогодні природнича освітня галузь реалізується за допомогою запровадження курсів, що інтегрують знання учнів з біології, географії, хімії, фізики, астрономії та екології. Зміст цих навчальних предметів лежить в основі формування конкурентоспроможних фахівців різних виробництв, що забезпечують економічний розвиток держави. Тому, важливо розвивати та підтримувати популярність природничої галузі. Освітня реформа Нової української школи уже зарекомендувала себе дійсно цікаво, навчання перестало бути відірваним від реального життя, а школа стала більш атмосферним та дружнім середовищем. [1]